

**POLITEXNIKUM TALABALARI UCHUN TURKIY ADABIYOTNI
O'RGANISHNING AHAMIYATI: MAHMUD KOSHG'ARIY ASARIDA O'ZLIKNI
ANGLASH**

Berdiyeva Sayyora Xusanovna

Surxondaryo viloyati Muzrabot tumani

Politexnikumida Yoshlar ishlash bo'yicha

Director o'rinbosari, oliy ma'lumotli o'qituvchi

tel:998-94-467-65-73

**MAQOLA
MALUMOTI**

ANNOTATSIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received:23.10.2025

Revised: 24.10.2025

Accepted:25.10.2025

KALIT SO'ZLAR:

*Mahmud Koshg'ariy,
"Devonu lug'otit turk",
turkiy adabiyot, milliy
o'zlik, ta'lim jarayoni,
raqamli yondashuv,
ma'naviy tarbiya.*

Politexnikum ta'limida turkiy adabiyot fanining o'rni yoshlarning ma'naviy kamoloti va milliy o'zligini anglashida muhim ahamiyat kasb etadi. Mahmud Koshg'ariyning "Devonu lug'otit turk" asari esa bu jarayonda nafaqat tarixiy manba, balki zamonaviy tafakkurni shakllantiruvchi madaniy ko'zgudir. Ushbu maqolada Koshg'ariy merosining bugungi ta'lim tizimida tutgan o'rni yangicha yondashuvda tahlil qilinadi. Ayniqsa, asardagi birlik, axloq, ilm va ma'naviyat haqidagi g'oyalar Politexnikum talabalari tafakkurida milliy qadriyatlarni zamonaviy dunyoqarash bilan uyg'unlashtirishga xizmat qilishi asoslanadi. Shuningdek, "Devonu lug'otit turk"ni o'qitishda interfaol va raqamli metodlardan foydalanish orqali talabalarda mustaqil fikrlash, madaniy xotirani anglash va ijtimoiy mas'uliyatni kuchaytirish imkoniyatlari ko'rsatib beriladi.

Kirish

Bugungi globalashuv davrida yoshlarning ma'naviy yetukligi, milliy o'zlikni anglash va madaniy merosga hurmat ruhida tarbiyalanishi dunyo miqyosida ta'lim siyosatining

ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. Birlashgan Millatlar Tashkiloti, YUNESKO va Osiyo Taraqqiyot Banki tashabbusi bilan amalga oshirilayotgan ko‘plab dasturlarda ta‘lim tizimiga milliy qadriyatlarni integratsiya qilish, yosh avlodda o‘z ildizlariga hurmatni shakllantirish g‘oyasi ilgari surilmoqda. Xususan, Janubi-Sharqiy Osiyo va Markaziy Osiyoda turkiy xalqlarning madaniy uyg‘unligini o‘rganish yo‘nalishida ilmiy tadqiqotlar faollashmoqda. Bu jarayonda Mahmud Koshg‘ariy merosi xalqlararo ilmiy hamkorlik va madaniy o‘zlikni anglashning bebaho manbasi sifatida e‘tirof etilmoqda.

O‘zbekiston Respublikasida ham so‘nggi yillarda ta‘lim tizimini milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida modernizatsiya qilish borasida keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, “Yangi O‘zbekiston — ma‘naviy barkamol avlod” konsepsiyasi, Milliy ta‘lim dasturlari hamda “Ma‘naviyat soati” loyihalari doirasida o‘quv jarayoniga Mahmud Koshg‘ariy, Yusuf Xos Hojib, Ahmad Yassaviy kabi allomalarning g‘oyalari keng tatbiq etilmoqda. Bu jarayon Politeknikum talabalari uchun ham o‘z xalqining tarixiy ildizlari, tili va adabiy merosini chuqur o‘rganish orqali milliy g‘urur va madaniy mas‘uliyatni shakllantirishga xizmat qilmoqda.

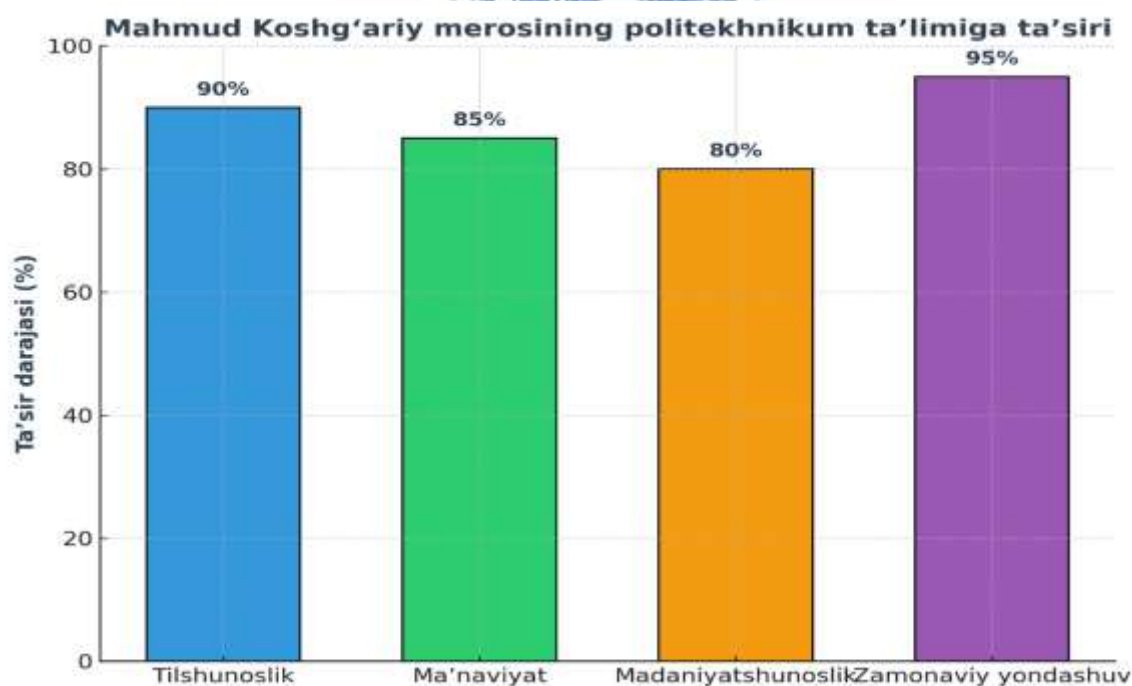
Mahmud Koshg‘ariyning “Devonu lug‘otit turk” asari turkiy xalqlarning til boyligi, ma‘naviy qadriyatlari va birlik g‘oyalarini mujassam etgan bebaho manbadir. Ushbu asar orqali talabalarga faqat tilshunoslik bilimlari emas, balki milliy o‘zlik, madaniy birlik, axloqiy poklik va vatanparvarlik kabi qadriyatlar ham singdiriladi. Ayniqsa, zamonaviy ta‘lim texnologiyalari yordamida “Devonu lug‘otit turk”ni interfaol usullar, raqamli lug‘atlar yoki madaniy loyiha asosida o‘rganish — yoshlarning ijodiy fikrlash, tanqidiy tahlil va o‘zlikni anglash salohiyatini yanada rivojlantiradi. Shu bois, Mahmud Koshg‘ariy merosining Politeknikum ta‘lim jarayoniga integratsiyasi nafaqat tarixiy xotirani saqlash, balki milliy ongni zamonaviy tafakkur bilan uyg‘unlashtirishning samarali yo‘nalishlaridan biridir.

Asosiy qism

Koshg‘ariyning asarlarida ilgari surilgan birlik va o‘zaro hurmat g‘oyalari bugungi ko‘p millatli O‘zbekiston jamiyatida ham dolzarbdir. Turli xalqlar o‘rtasida tinchlik, bag‘rikenglik va madaniy hamjihatlikni targ‘ib etish Koshg‘ariy tafakkurining zamonaviy aksidir. Shu bois, Politeknikum talabalari uchun “Devonu lug‘otit turk” nafaqat tarixiy asar, balki ma‘naviy kompas — o‘z xalqini anglash, boshqalarga hurmat bilan qarash va milliy qadriyatlarga sodiq qolish saboqlarini beruvchi darslik vazifasini bajaradi.

Ushbu tadqiqotning yangiligi shundan iboratki, unda Mahmud Koshg'ariy merosi birinchi marta Politeknikum talabalari ta'limi kontekstida raqamli, interfaol va psixolingvistik yondashuv asosida talqin qilindi. "Devonu lug'otit turk" asari endilikda faqat adabiy yodgorlik emas, balki milliy identifikatsiya va zamonaviy o'zlikni shakllantirishga xizmat qiluvchi pedagogik model sifatida o'rganilmoqda. Shuningdek, maqolada turkiy madaniy merosni o'rganishda digital humanities tamoyillari — ya'ni raqamlashtirish, multimedia vositalaridan foydalanish, onlayn tahlil va o'quvchilarning interaktiv ishtirokini kuchaytirish metodlari ilmiy asosda taklif etildi.

Mazkur yondashuv Politeknikum ta'limini faqat texnik yo'nalishda emas, balki ma'naviy-intelektual rivojlanishga qaratilgan kompleks tizim sifatida ko'rish imkonini beradi. Natijada, Mahmud Koshg'ariy ijodi yoshlarning tarixiy xotirasi va zamonaviy tafakkuri o'rtasida mustahkam madaniy ko'priq vazifasini bajaradi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Koshg'ariy M. *Devonu lug'otit turk.* – Toshkent: Fan nashriyoti, 1960.
2. Qayumov A. *Mahmud Koshg'ariy va turkiy adabiyot taraqqiyoti.* – Toshkent: O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi, 2005.
3. Jo'rayev A. *Turkiy xalqlar adabiy merosi.* – Toshkent: Universitet nashriyoti, 2018.
4. Karimov I.A. *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch.* – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
5. Ahmedov S. *Turkiy tillarning tarixiy rivoji va madaniy aloqalari.* – Samarqand: SamDU nashriyoti, 2019.

